

ANDHRA SREEBHASHYA.

Slno 422

ఆంధ్రభాష్యము.

5864

భగవద్రామానుజాచార్యులవారిచే

బోధాయనవృత్త్యనుసారముగా రచియించబడిన

బ్రహ్మసూత్ర భాష్యము,

హనరెవిత్ శ్రీరాజాగోడేనారాయణగజపతిరాయనింగారి

సెలవుప్రకారము

శ్రీపరవస్తు శ్రీనివాసరాజు వ్యాఖ్యామిలయ్యవారలుగారిచే

దెనుగుసేయఁబడి

వారిసెలవుప్రకారమే

ముద్రింపింపఁబడినది.

రిఫంబిక.

Published by SREE PARAVASTU SREENIVASA
JAGANNADHASWAMI AYYAVARALUGABU.

Printed by N. SUBBAROW, at the ARSHA PRESS.

Vizagapatam, 1889.

తెలుగు హయగ్రీవాచారము.

నమః పరమహింసాభ్యం.

అస్సానా గృహభారము.

అభ్యంతరభాషణము.

సీరిక.

పురుషులకు ప్రమేయనిశ్చయము ప్రమాణాధీనమైయుండును-
అనఁగా ప్రమాణమువలనఁగాని యుగవశాత్త- ప్రమేయమనఁగా య
థార్థినిగాఁదెలియఁబడినది- అనఁగా ఉన్నదిఉన్నట్లు తెలియఁబడిన
ది- అట్లు తెలియుటకు సాధనముప్రమాణము

ఇట్లు తెలియఁబడినదైదిగదా ఇట్లమైనవానిని వానిసాధనము
లనును బరిగ్రహించుటయు అనిష్టమైనవానిని వాని సాధనములనును
విడుచుటయు సందర్భించును

అందు పురుషులచేఁగోరఁబడునది పురుషార్థము- అది లౌకిక
మనియును అలౌకికమనియును రెండువిధములు- అందు లౌకికపురుష
ార్థము అన్నపానాదులనంగలుగు ముఖముమొదలగునది- దీనిసాధ
నము లోకమువలననే అనఁగా బ్రత్యక్షప్రమాణముచేతఁగానీ యను
మానప్రమాణముచేతఁ గానీ తెలియఁబడునుగాన ఇది లౌకిక మనఁబ
డును - మనము కండ్లతోఁజూచుటచేత రూపములను ఆరఁగారంగుల
నును ఆరఁగుల వస్త్రపులనును తెలిసికొనుచున్నాము- ఇట్లే శ్రుతి
శింశుటచేత వేడి చలువ మొదలగు స్పృశ్యములనును అవి గలవస్తువులు
ను తెలిసికొనుచున్నాము-చేతచేతధ్వనిని తెలిసినకొనుచున్నాము-
ముక్కుచేతగంధమును ఆరఁగా వాసననుగ్రహింపుచున్నాము-నాసిక
చేతరసమును అనఁగా రుచిని గ్రహింపుచున్నాము-ఇట్లు ఇంద్రియ

(౨)

ముఖచేతఁ గలిగిన జ్ఞానము ప్రత్యక్షప్రమాణముచేతఁ గలిగినది- ఇట్లు ప్రత్యక్షముగాఁగనఁబడినదానింబట్టి కనఁబడనిదాని నూహించు చో ననుమానప్రమాణము- ఎట్లంటేని ఒక్క-కొండమీద పొగకనఁబడినది- దానినిపట్టి ఆపర్వతము నందు మనకుఁగనఁబడని నిష్ఠును డోహించెదము.

శబ్దప్రమాణము (Scripture) చేతనె తెలియఁబడఁదగిన సాధనముగఁది యలొకికపురుషార్థము.

శబ్దప్రమాణములలో పురుషునిచేఁగల్గింపఁబడుటయనెడి కళంకము లేని వేదము ముఖ్యప్రమాణము.

ఈ వేదముచేఁదెలియఁబడెడి యలొకికపురుషార్థము అనిత్యమును నిత్యముననిరెండువిధములు.

అనిత్యపురుషార్థము ఐహికమనియు నాముష్మికమనియు రెండువిధములు- అందు వేదమునఁజెప్పఁబడినకిమ-ములవలనఁగలిగెడి పశువులు పుత్రులు వర్షము అన్నము మొదలగునవి ఈలోకమునఁగలుగునదిగాన నైహికమనఁబడును- స్వర్గము ఆముష్మికము- అనఁగా సరలోకమున ననుభవింపవలసివచ్చుట.

నిత్యపురుషార్థమెమోక్షము.

వేదములో ననిత్యపురుషార్థసాధనములను తెలియఁజేయు భాగము ౪ మఱకాండమనియు, నిత్యపురుషార్థసాధనమును తెలియఁజేసెడి భాగము వేదాంతమనియు నుపనిషత్తులనియుంజెప్పఁబడును.

ఇట్లు రెండుభాగములను గలిగియున్న వేదమును వ్యాఖ్యానము చేసెడి శాస్త్రము మీమాంసాశాస్త్రము- అదియును పూర్వమీమాంసయనియు సుత్తరమీమాంస యనియు రెండుభాగములు కలది - అందు పూర్వభాగము జైమినిమహర్షిచేతనను ఉత్తరభాగము బాదరాయణమహర్షిచేతనును రచియింపఁబడినవి- బాదరాయణుఁడెవ్వఁ సుఁడనిచెప్పుదురు-

అందుపూర్వమీమాంసాసూత్రములను వ్యాఖ్యాతలు ఎట్లు వ్యాఖ్యానము చేసెయున్నననుష్ఠానములను ఆచరించుటలో భేదము లేకపోవుటవల్ల ను, ౨ వ్యాఖ్యానము లోనిలోపములను ఈ యుక్తిగమీమాంసా

వ్యాఖ్యానమున నే సవరింపఁజేయఁజేయఁడుటవల్ల నును, ఈ యాత్మక
మీమాంసకుమాత్రము, ఇది తెలిసి తోనె చేరియుండుటవలన మంచి
వ్యాఖ్యానముకలన. గానిమంచి తెలిపితిమిగోవుటచే మంచివ్యాఖ్యాన
ముండుటయావశ్యకమగుటవల్ల నును, శ్రీ భగవద్రామానుజాచార్యుల
వారిచే నీయత్మకమీమాంసకై శ్రీభాష్యమురచియింపఁబడినది-

ఈయత్మకమీమాంసకు శారీరకమనీయు నామాంతముల
దు- శారీరుండనగా ఆస్తిపదార్థములును శరీరముగాఁగలవాఁడ
గు భగవంతుఁడు- ఆతఁడగుచున్న గ్రంథముగాన శారీరకమనఁబడును-

ఋషుఁ యభిప్రాయములు ఋషులకైతెలియునుగానిఇతరులకుఁ
దెలియదుగాన వృత్తికారుఁడగు బోధాయనమహర్షికే బాదరా
ణనియభిప్రాయములు తెలిసియుండును- కాఁబట్టి ఆబోధాయన
వృత్తిననుసరించియే యీశ్రీభాష్యమురచియింపఁబడినది-

గ్రంథారంభమున మంగళమునాచరించుటస్మృతులలోఁ జూ
ప్పఁబడినదియు పెద్దలచే నాశ్చర్యపఁచుచున్నదియునె యున్నది-
మంగళమనగా తనకుఁ బెరిగియున్నవారలనుగూర్చి తాను తన వినయమును
చూపుట- మంగళమునాచరింపవలసినందుకు స్మృతి యేదియనఁగా:-

మంగళాచారయైశ్వానం నిత్యంచ ప్రయతాశ్చనామ్ |

జపతాఽజపాత్వాంతైవి వినిపాతోనియుజ్యతే ||

అర్థము|| మంగళాచరణముతోఁగూడినవారను ఎల్లప్పుడును ని
యమింపఁబడిన మనస్సుగలవారును జపములం జేయుచున్నవారును
తమమునులంజేయుచున్నవారునగువారికి చేటుకలుగదు-

మహాభాగతమను వినపింపనారభించిన వెళంపాయనుండు
ననుస్మృత్యహృషీకేశమేఅనీభగవంతునినమస్కరించియేవినపింపనా
రంభించెను-

ఇంతియొకాక ఈబ్రహ్మసూత్రములకై వృత్తిలోనిమూఢ్యాంశము
లను సంగ్రహించి లఘువుగాఁ జేయఁబడినభాష్యమగుద్రమిడభాష్యము
గూడ మంగళాచరణము చేయఁబడినది-

-లఁడె

అదియెట్లున్నను- నమఃప్రవరగు శాస్త్రా

బు గూతాయ భువనకోశస్య చేమికిరలిగొప్పదైనబ్రహ్మసూత్రవృత్తి

(౪)

వేదరహస్యసంపుట నిగూఢవిష్ణురయిత్రే న్యాయప్రజ్వలిత చేతనే,
నమోస్త్యాచార్యేభ్యః అని-

దీనియర్థము-శ్రేష్ఠ ములైన గుణములకు ముఖ్యమైనయాధా
రముగు వాడును, స్థావరజంగమసముదాయములకు విస్తృతపుకుండవం
టివాడును, లోకసముదాయమును రక్షించువాడునగువరప్రహ్లాదు
నకు నమస్కారము- వేదరహస్యముల సంపుటములోని రహస్యముల
నుప్రకాశింపజేసినవాడును న్యాయములచేత కాశించినమనస్సుకల
వాడునగు జైమినికి నమస్కారము- మిగిలిన యాచార్యులకును నమ
స్కారము.

పూర్వమిహంసావ్యాఖ్యాతలు నాస్తికులగుటచేవారు భగవం
త్సంగుర్ని మంగళముచేయనవకాశములేదు-

అద్వైతసిద్ధాంతములోగూడ తానును భగవంతుడును గురు
వుమొదలగువారును ఒక్కయాత్మయే యగుటచేతనును మంగళము
భేదజ్ఞానగర్భముగుటవలననుభవ్యములేకపోవచ్చును-

ఈసిద్ధాంతములో భగవంతుని అందఱకును నియామకుడ
నియు ఆతనిచే నియమింపబడునవి సమస్తచేతనాచేతనములనియ
గీకరించుటచే మంగళావరణముచేయుటకేమియు బాధకములేదుగా
న శ్రీభాష్యకారులుమొదట మంగళమునావరించియె గ్రంథమును ర
చించిరి-

తి హయగ్రీవాయనమః.

నమఃపరమర్షిభ్యః.

అస్మద్గురుభ్యోనమః.

శ్రీభాష్యరంభము.

అఖిలభువనజన్మస్థిమథజ్ఞాదిలీలే
 వినతవిధభూతవ్రాతరత్రైకదిత్యే.
 శ్రుతిశిరసివిదిప్తే బ్రహ్మణి శ్రీనివాసే
 భవతుమచుపరస్మిన్ భక్తిగూపా||

అన్నిలోకములను బుట్టుటయు నిలుచుటయు నశించుటయు మొదలగునవి లీలగాఁగలవాఁడును, తన్నునైనను ననుగ్రహతములగుచుదాయములను రక్షించుటగో దీక్షగాఁగలవాఁడును, వేదాంతమందు ప్రకాశించువాఁడును శ్రీమద్భగవద్గీతానునగు శ్రీనివాసునివిషయమున, భక్తిగూపమైనజ్ఞానమునాకుఁగలుగుఁగాత-

పారాశర్యవచస్సురాము పనిషద్ధృద్ధిమధ్యోధృతాం

సంసారాన్నివిదిపరవ్యపగత సాక్షాత్కరణంజీవనీమ్|

పూర్వాచార్యసురక్షితాంబహుమతివ్యాఘాతదూరస్థితా

మానీశాంతునిజాత్మరైస్సుమనసోభామాఃపబన్త్వన్వహమ్|| ౨||

భూమిలోనిదేవతలు నిత్యమును వ్యాసులవారి వాక్యము నెడి యచ్చుతమును తాగుచురుగాత- ఆయమృతంబెట్టి దనిననుడుపనిషత్తులనియెడి క్షీరసముద్రమధ్యమునండితేఁబడినది- సంసారము నెడియన్నిమందుబడేత సాక్షాత్ములుపోయినవారి యాత్మలను బ్రదికించునది- పూర్వాచార్యులచే లెస్సగురక్షింపఁబడినది- అనేకబుద్ధులయొక్క విరోధములచే మారముగానున్న దెననుస్య కీయమయిన యక్షరములచేతఁజేఁబడినది-

౧- భవద్గోధాయనులచేమిక్కిలిగొప్ప దెనబ్రహ్మసూత్రవృత్తి

రచింపఁబడినది- దానిని బ్రహ్మనని ద్రమిదాచార్యులు మొదలగు పూర్వాచార్యులు సంగ్రహించి చిన్నచిన్న గ్రంథములను జేసిరి-(అందు బ్రహ్మనందినిటంకాచార్యులందురు- ఆయన బ్రహ్మసూత్రములకు వాక్యములను చేసెను- వాక్యములనఁగా సూత్రములలోఁ జెప్పినవానినిఁ జెప్పనివానినిఁగూడయు క్తులచే విమర్శించెడి గ్రంథము- ఆసూత్రములకును వాక్యములకును ద్రమిదాచార్యులు భావ్యము చేసియున్నారు)- ఆమతముననుసరించి సూత్రాక్షరములు వ్యాఖ్యానము చేయఁబడును-

అథాతోబ్రహ్మజిజ్ఞాసా ॥౧॥

అథ=తరువాతను, అతః=ఇందువలన నె, బ్రహ్మజిజ్ఞాసా=బ్రహ్మవిచారము(కర్తవ్యా-చేయఁబడఁదగినది)-

౨- ఈసూత్రములోని అథ అనుశబ్దము ఆనంతర్యమును (తరువాత ననుసర్థమును) చెప్పుచున్నది- అతః అనుశబ్దముగడఁనది హేతువుగుటను తెలియఁజేయుచున్నది-

౩- తేదవే దాంతములను సాంగముగాఁ జదివి, కర్మజ్ఞానమువలనఁ గలిగెడి ఫలము స్వల్పమనియు అస్థిరమనియు నెఱింగినవాఁడగుటచే మోక్షము నసభిలాషగలిగినవాని- అని బ్రహ్మమును తెలిసికొనవలెనను కోరికయేకదా కలుగును-

౪- బ్రహ్మజిజ్ఞాసయనఁగా బ్రహ్మమును తెలియఁగోరుట- బ్రహ్మజిజ్ఞాసా అనిపగ్రహము- ఇచటబ్రహ్మశబ్దముపెనుండెడి వష్టివిభక్తి కర్మాభావమునవచ్చినది-(దీనిని తెనుఁగుభాషలోద్వితీయగా నెవ్వనహరింపవలయును) ఈవష్టి కర్తృకర్మణోక్తిలిలను వ్యాకరణ సూత్రమున(బ్రత్యేకముగా విధింపఁబడియున్నది-(కృత్సృత్యయంతశబ్దముతోనన్వయముగలుగునప్పుడు కర్తృవాచకమునకును కర్మవాచకమునకును వష్టియగునని యాసూత్ర) మునకభావము- ఉదాహరణము- భగవతోరక్షణమ్- భగవంతుఁడు రక్షించుట- ఇచటరక్షించువాఁడగుటచేఁగర్తయగు భగవంతునిఁజెప్పు భగవతః అనునవి వష్టివిభక్తిలోనన్నది- జుతాంపాలకఈశ్వరః జుత్తులనుపాలించువాఁడు ఈశ్వరుఁడు- ఇచ్చటపాలింపఁబడునవి యగుటచేఁగర్మములైన జుత్తులనుజెప్పెడి శగ్నముజుతామ్ అని వష్టివిభక్తితోఁ బ్రయోగింపఁబడిన

ది) బ్రహ్మముయొక్క జిజ్ఞాస, అనగా బ్రహ్మసంబంధముగల జిజ్ఞాస, అని సంబంధాధికారము పట్టి నిజెప్పినను బ్రహ్మము జిజ్ఞాసకుకర్మముగుటగూడ నొక్కసంబంధమే కాన బ్రహ్మమును తెలియఁగోరుట యనెడి యర్థము తేలుచున్నది- అయినను సాత్త్వికముగా నర్థమునుచేపెట్టిపట్టి నివదలి అనుమానముపెనర్థమును తేల్చిపట్టి నివరిగి హింతులు వ్యాధివిరుద్ధము-

౫- వ్యాకరణములోఁ బ్రతిపదవిధానాచక్షుః సమస్యతే అని వాతాకమున్నది- (ప్రత్యేకముగా విధింపఁబడిన వ్యక్తితో సమాసమును జేయఁగూడదు అని యర్థము) కాఁబట్టి ఇచ్చట కర్మవ్యక్తికి సమాసమెట్లు కలుగునని శంకింపఁబడలేదు. శృంగారాచక్షుః సమస్యతే అని ప్రతిప్రసవమున్నది (శృంగారవ్యయముతో నన్వయించెడి వ్యక్తికి సమాసమువచ్చునని దానియర్థము- ప్రతిప్రసవమునఁగా అపవాదమునకపవాదము- వ్యక్తి సమాసమును నిషేధించుట చేత అపవాదమైన వెనుకటి వార్తికమునకు ఇదియపవాదముగా ననిది ప్రతిప్రసవము-)

౬- బ్రహ్మశబ్దముచేత, క్షణభ్రాంత్యముచేతనే దోషములేవియు లేని వాఁడును మేరలేని యతఃకార్యమునకల్యాణగుణములు లక్ష-లక్షకలవాఁడనగు పురుషోత్తముఁడు చెప్పఁబడుచున్నాఁడు-

౭- బ్రహ్మశబ్దమెచ్చట నెనను బ్రహ్మశబ్దము అనఁగా పెద్ద శనము అనుగుణమునుబట్టి కదా ప్రవర్తించును- అందు క్షణభ్రాంత్యమునుబట్టియు గుణములనుబట్టియు పెద్ద శనము ఎక్కనియందు మేరలేనియతఃకార్యము కలదెయుండునోవాఁడు బ్రహ్మశబ్దమునకు ముఖ్యమైన యర్థము- అట్టివాఁడు సర్వేశ్వరుఁడే- కాఁబట్టి బ్రహ్మశబ్దము వానియందె ముఖ్యముగాఁ బ్రవర్తించును- మిగిలిన వానియందు ఆతనిగుణలేతములు కలిగియుండుటచేతను భౌపచారికము- (భౌపచారికమనఁగా అముఖ్యాధికము- ఎట్లంటేని గంగాశబ్దమునకు గంగావీవాహముముఖ్యాధికమైయున్నను, గంగాయాంఘ్రావః=గంగయందుగొలపలేయున్నది అనువాక్యమున, గంగాశబ్దమునకు విధిలేక గంగాతీరమనిచేప్పఁబడినయర్థము భౌపచారికాధికము) ఒక్కశబ్దమునకు అనేకముఖ్యాధికములను కల్పించుట అయ్యున్నది- కావున నేకదా భగవద్వర్ణములు

గుహ్యమునియందు ముఖ్యాద్ధికమనియుమిగిలినవారలయందు అముఖ్యాద్ధికమనియుఁ జెప్పఁబడినది (ఇందుకు విష్ణుపురాణములోని శ్లోకము-౬॥ ౫౨౨॥ తత్రపూజ్యపదార్థోక్తి పరిభాషా సమన్వితః | శబ్దో ౭యం నోపచారేణ అన్యత్ర) హ్యపచారతః- గౌరవింపఁదగిన పదార్థమును చెప్పబయును పరిభాషయును అనఁగా రూఢియును ఆనువానితోఁగూడిన ఈభగవచ్చట్టము ఆపురుషోత్తమనియందు అముఖ్యముగాఁబ్రవర్తించుటలేదు- మిగిలినవానియందు అముఖ్యముగాఁబ్రవర్తించును- రూఢియనఁగా పంకజశబ్దము బురదనుఁబుట్టిన యన్నిటిఁగఁందుఁబ్రవర్తించక పద్మమునందే ప్రవర్తించినయట్లు ఈభగవచ్చట్టము పూజ్యులైన యందఱియందుఁ బ్రవర్తించకపరమేశ్వరునియందుమాత్రమే ముఖ్యముగాఁబ్రవర్తించుట-)

౮- తాపత్రీయబాధనుపడుచున్నవారిచే మోక్షమును సొందుటకు ఆశఁజెలెలియఁగోరఁదగినవాఁడుకావున జిజ్ఞాసుకునమఁమైన బిహ్వముసరే శ్వరుఁడే- (తాపత్రయమనఁగా ఆధ్యాత్మికముఁబదిభౌతికము ఆధిదైవికము అనెడి మూడుదుఃఖములు- అందు ఆధ్యాత్మికము రెండువిధములు- శారీరమనియు మానసము- అందు శారీరతాపములు జ్వరాదిరోగములు- మానసతాపములు కామక్రోధాదులు- పెద్దపులిమొదలగుజంతువులు పిశాచములు మొదలగు వానివలనఁగలుగునవి యాధిభౌతికములు- చలి, గాలి, వేడి, వర్షము, మెలుపులు మొదలగు వానివలనఁగలుగునవి ఆధిదైవికములు-)

౯- జిజ్ఞాసుయనఁగా తెలియఁగోరుట- కోరికకుకోరఁబడునదియె ప్రధానముగాన కోరఁబడెడి జ్ఞానమే ఇచ్చట విధింపఁబడుచున్నది.

౧౦- మీమాంసాశాస్త్రముయొక్క పూర్వభాగమునఁ దెలుపఁబడినకర్మమునకు ఫలము క్రొద్దిదియు అస్థిగమునగుటవల్ల నును ఉక్తకర్మాగమునఁ దెలియఁబడెడి బిహ్వజ్ఞానము అనంతమైనదియును త్రయింపనిదియునగు ఫలము కలదియగుటమను, గడచినకర్మజ్ఞానమునకు తరువాతను ఆహేతువువలననే బిహ్వముతెలియఁబడఁదగినది అని చెప్పబయ్యెను- ఆయంశమును వృత్తికారుఁడును చెప్పెను- వృత్తాంతానూర్ధ్వగమాదనంతరం బ్రహ్మవిపిదిషా (గడచినకర్మజ్ఞానము నకుతరు

వాతను బ్రహ్మమును తెలియఁగోరుట) అని-

౧౧- ఆవృత్తికారుఁడెవఁబ్రహ్మమిహాంసలకువికశాస్త్రమును చెప్పెను- సంహిత మేతచ్ఛారీరకం జైమినీయేన షోడశలక్షణేనేతి శాస్త్రైకత్వసిద్ధిః (ఈ శారీరకము జైమిని సంబంధియగుచు నా ఆధ్యాయముల గ్రంథముతోఁ జేరియున్నదిగాన శాస్త్రమొక్కటియగుట సిద్ధించుట) అని- ఇందువలనఁ దెలియఁజేయఁబడఁగోరినయథాముల భేదమునుబట్టి పుట్రముల భేదంబును ఆధ్యాయముల భేదంబును కలిగినట్లె పూర్వోక్త బ్రహ్మంసలకు భేదముకలిగినది-మిహాంసా శాస్త్రము అథా తోథమఁజెజ్జా సాఅనునది మొదలుకొని అనావృత్తిశ్చ బద్ధదన వృత్తిశ్చ బద్ధత్ అనువటకును సంగతి విశేషముతోఁగూడుకొనియున్నది (సంగతియనఁగా పూర్వోక్త గ్రంథముల సంబంధము)

౧౨- అదియెట్లున్నను- మొట్ట మొదట (తై|| ఆ|| ౨|| ౧౫) స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యః (వేదముచదువఁదగినది) అని స్వాధ్యాయ శబ్దముచేఁజెప్పఁబడెడివేదాక్షరసమూహమును గ్రహించుట విధింపఁబడుచున్నది-

౧౩- ఆ యధ్యయనము (చదువు) ఎట్టిది, ఎట్లు చేయవలసినది, యనఁగా, అష్టవర్షంబాగ్రహణమునైనయితతమధ్యవయేత్ (ఎనిమిది సంవత్సరములుగల బ్రాహ్మణునకువనయనముచేయునది- వానిం జదివించునది) అనుదానిచేతనును, శాగ్రహణ్యాంప్రాప్త పద్యాంవా ఉపాకృత్యయథావిధి | యుక్తశ్చస్తాంసృధీయాతమాపాన్విప్రోథఃపఞ్చమాణ (శా)గ్రహణపూర్ణమవాడుగానిభాగ్రహదపూర్ణమనాడుగానియథాశాస్త్రముగాను ఉపాకరణమునుజేసి, బ్రాహ్మణుఁడు, ప్రాణికకలవాఁడైనాటును వెలలనరకుచువునది) అనునది మొదలుగాఁగల వ్రతనియచూచుచు వేతముల చేతనును కావలసినదివిధింపఁబడుచున్నది-

౧౪- ఇట్లునుండివంశములోఁబుట్టినవాఁడును మండియాచారము కలవాఁడును ఆత్మగుణములుకలవాఁడును వేదముల నెఱిగినవాఁడును గునాచార్యునిచే నుపనయనమునుబొందినవాఁడై వ్రతవిశేషములును నియనువిశేషములును కలిగినవానియధ్యయనము (చదువు), ఆచార్యుఁడు ఉచ్చరించినదాని వెంట నెఱానుచున్నచుటఫలముగాఁగలదిని, తెలియఁబడుచున్నది.

౧౫. అభ్యయనమునది స్వాధ్యాయము (వేదము) యొక్క సంతా-
రము- స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యః (వేదము ఏదువఁ దగినది) అనునప్పుడు
స్వాధ్యాయమేకదాకముగాఁ జెప్పఁబడినది- సంపాదకమునఁ గా-
మతీయొక్క శార్యమునకు తగునట్లు చేయుట- వేదముధర్మాధ్యకామ
మోక్షముల నెడి నాలుగుపురుషార్థములనును వానిసాధనములనును తె-
లియఁజేయునదియు, జపాదులచేత స్వయముగాఁ గూడ పురుషార్థ-
ములనుకలుగఁజేయునదియుఁ గదా-

౧౬ ఇట్లు అభ్యయనవిధిమన్తములతోనును నియమములతోనును
గూడినయత్తరసమూహమును గ్రహించుటమాత్రమునందుపర్యవసంపు-
చున్నది- అభ్యయనముచేగ్రహింపఁబడినస్వాధ్యాయము స్వభావము
నని ప్రయోజనముతోఁ గూడిన యధికమును తెలియఁజేయుట కానఁబ-
డుచున్నది గదా-

౧౭ ఇట్లు గ్రహింపఁబడినస్వాధ్యాయముచేఁదెలియఁబడుచున్న
వ)యోజనముకియర్థములను చూచాయ గాఁదెలిసికొని ఆ యర్థముల
స్వరూపములను విధములను నిర్ణయించుటయెఘముగాఁగలదియు వేద
వాక్యవిచారరూపమునగుమీమాంస చదువుఁడు, వేదమునుచదు-
వుకొనినపురుషుఁడు, భవ్యముగానె ప్రవర్తింపుచున్నాఁడు-

౧౮ ఆంధ్రకర్మములస్వరూపము నిరూపింపఁబడఁగా కర్మముల
యల్పస్థిరఫలఃస్వమును తెలిసికొని తానుజదివీకొనిన స్వాధ్యాయము
లోనె యొక్కభాగమైనయుపనిషద్వాక్యములయందు ఆత్మతత్వము
(మరణములేకపోవుట యనఁగామోక్షము) అనెడిఅనన్తమునస్థిరమున
గుఱుమనుచూచాయ గాఁదెలియుటపలకదానినిస్థాయిండుటయెఘము
గాఁగలదియు వేదాంతవాక్యములను విచారిండుటగ్న రూపముగాఁగలది
యునగు శారీరకమీమాంసయందధికారముకలవాఁడు అగుదున్నాఁడు-

౧౯ ఇట్లు వచ్చి కర్మములఫలము క్రియించునదియనియు బ్రహ్మ-
జ్ఞానముక్షయింపనిఫలముకిలదనియు వేదాంతవాక్యములు తెలియఁజే-
యుచున్నవి-

(భాం॥౨॥౮॥౧౧౯॥) తద్యథేహకర్మబిత్తోల్లక్ష్యీయతే, ఏవ మే-
వాముశ్రవణ్యః కోలోఽక్షీయతే ॥ (ఈలోకమునఁగర్హమువలన సంపా-

దింపఁబడిన లోకమెట్లు క్షయింపుచున్నదో, ఇట్లే పరలోకమునఁ గూడ పుణ్యము చేత సంపాదించఁబడిన లోకము క్షయింపుచున్నది-)

(బృ॥౫॥౮॥౧౦॥) అన్తవదేవాస్యతదభవతి (వీనికి అది అనఁగా కర్మము అంతము కలదియై అగుచున్నది-)

(౩౪॥౨॥౧౦॥) సహ్యాధువైశాప్యతే (అనిత్యముల చేత పొందఁబడదు గదా-)

(ము॥ ॥ ౨॥౨॥) స్థవాహ్యేతే అదృశాన్యకూపాః (యజ్ఞస్వరూపములైన ఈ పడవలు గట్టి విశాసవిగదా-)

(ము॥ ౧॥౨॥౧౦౨...౧౩॥) పరీక్ష్యలోకాన్ కర్మమచితాన్ బ్రాహ్మణోని ర్వేదమాయాన్నాస్త్యత్యతః కృతేన | తద్వీజ్జానార్థం సగురుమేవాభిగచ్ఛేత్ మిత్యాశీశ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠమ్॥౧॥ తస్మై గవిద్యానుపసన్నాయ సమ్యక్ప్రకాశత చితాయ కమాన్వితాయ | యేనాత్మరంపురుషం వేద సత్యం ప్రోవాచ తాంతస్త్వతో బ్రహ్మ నిద్యామ్॥ (వేదమును చదివినవాఁడు కర్మముల చేత సంపాదించఁబడిన లోకములను పరీక్షించి తనఁగా కర్మమిమామంశ చేత వీచాగింపి | నిత్యమైనవాఁడనినఁగా సరచుపుకషుఁడనిత్యమైనదాని చేత సమ్యక్ గా కర్మము చేతను పొందఁబడఁడని తెలిసికొని ఎవ్వండుని ర్వేదమును పొందునో, వాఁడు గమిత్తులను చేతఁగలవాఁడై వేదాంతముల వెలెఁగినవాఁడును బ్రహ్మనిష్ఠ కలవాఁడునగుచు పును ఆపక పురుషుని తెలిసికొని బ్రకృత పొందునది॥౧॥ ఆపంశితుఁడు, లెక్క గాను ఆశ్రయించినవాఁడును శాంతిని పొందిన మనస్సు కలవాఁడును శేమముతో ననఁగా విత్తుస్సు మొదలగు వెలుపటియంద్రియముల నిగ్రహముతోఁ గూడినవాఁడునగు ఆశిష్టునకు, ఏదిద్య చేతనాశము లేనివాఁడును నిత్యుఁడునగు పరమపురుషుని తెలిసికొనునో ఆవిద్యమత స్త్వముతోఁ జెప్పవచ్చును-)

(తైత్తి॥౨॥౧౧॥) బ్రహ్మవిదాపోతి పరమ్ (బ్రహ్మమును పాసించువాఁడు పరమపదమును పొందుచున్నాఁడు-)

పునఃసర్వభ్యవేతదేశం సత్యతి (తిరిగియు మరణము కలుగుటకై యున్నవాఁడు ఆ యొకఁడని నిజమనఁగా పరబ్రహ్మమును చూడఁడు-)

(౧-౦॥౨॥ ౧౯॥౨॥) సర్వోన్మత్త్యైవ సత్యే (ఆ భగవంతుని చూ

కువాడు మృత్యువును చూడఁడు-)

(భా|| ౭||౨౫||౨||) సస్యరాడ్భవతి- (వాడు స్వయముగాఁ బ్రకాశించువాడు అగుచున్నాఁడు-)

(పురుషసూ|| ౧౭||) తమేవం విద్వానమృతభవాభవతి | నాన్యః
స్థానియ నాయ విద్యతే (ఆతనిన నఁగాభగవంతునినీలోకమున నిట్లు
ఉపాసించువాఁడు మోక్షమును పొందినవాఁడగును- ఆ భగవంతునిఁ
బొందుటకు మఱి యొకమాగములేదు-)

(శ్వేతా|| ౧౧||౬||) పృథగాత్మానం పీరితారం వమత్వా జ్ఞాన్
స్తతస్తే నామృతత్వమేతి (ఆత్మనును ప్రేరణ చేయువానిని అనఁగా భగ
వంతునిని వేఱుగాఁ దెలిసికొని దానిచేతఁ బీరితిని బొందినవాఁడై మో
క్షమును బొందుచున్నాఁడు-)

౨౦ సాంగమైన వేదమును వదిలికొనుట చేతనే కర్మములు గ్వర్గా
దిఫలములనియు ఆ స్వర్గము మొదలగునవి క్షయించునవి అనఁగా న
నిత్యములనియు, బ్రహ్మసాసనకు మోక్షము ఫలమనియు (దెలియఁ
బడుచు నేయున్నది, వెంటనే మోక్షముంగోరువాఁడు బ్రహ్మజ్ఞాన
యందే ప్రవర్తింపవచ్చునే, కర్మవిచారము నపేక్షయేల్క- అట్లయిన
చో శారీరకమీమాంసయందుం గూడ ప్రవర్తింపనక్కరలేదు, సాంగ
వేదాధ్యయనమువలననే యంతయుం దెలిసినే- అగును, చూచాయ గాఁ
దెలియుట కలదుగాని న్యాయములయొక్క అనఁగా యుక్తులయొక్క
సహాయముగల వాక్యమే నిశ్చితార్థమును తెలియఁ జేయునుగాన, చూ
చాయ గానర్థము తెలిసినను సంశయములు అనఁగా సందేహములును
వివర్యములు అనఁగా విరుద్ధార్థములును తప్పవుగాన, ఆ నిర్ణా
యముకొఱకు వేదాంతవాక్యవిచారము చేయవలసినదియే యింటివేసి, అ
ట్లే ధర్మవిచారమును చేయఁదగినదియే యనినీవు తలంపవచ్చును-

లఘుపూర్వపక్షము-

౧- బ్రహ్మజ్ఞానకు తప్పక దేనియ పేక్షయుండునో అదియొకవ
చినదియని చెప్పవలయును- బ్రహ్మవిచారముకు ధర్మవిచారమునపే
క్షలేదు- వేదాంతములఁబడివీకొని కర్మముల నెఱుంగుకన్న వానికిని వే
దాంతవాక్యవిచారము సంపర్శింపుచున్నది- అట్లు కాదు, నిర్మాణగ

ములవాశ్రయించినయుద్ధిథాద్యుపాసనములుదీనియందుఅనఁగా బిహ్వ
మీమాంసయందు విచారింపఁబడుచున్నవి- అవిచారమును కమఁము
లనెఱుంగనివాఁడుచేయుటశక్యముకాదు, అంటివేసి,నీవుశారీరశాస్త్ర)
జ్ఞానమునెఱుంగనివాఁడవు- అనాదియగునవిద్యచేతను అనేకవిధముల
గుభేదజ్ఞానములుకలిగి వానివలన జన్మజరామరణాదికముగు ఆనఁగా
పుట్టుక మిదిమి చావు మొదలుగాఁగల, సంసారములోని దుఃఖముద్ర
మునమునిఁగియున్నవానికి గమక దుఃఖములకు మూలమగుమిథ్యాజ్ఞా
నము ఆనఁగా భ్రాంతి,పొపుటకై ఆత్మయొక్కరీతియె యనెడి జ్ఞాని
ము ఈశాస్త్రముచే దెలియఁజేయఁబడవలసినది-దీనికిభేదములో జేరి
యున్నకర్మజ్ఞానము ఎచ్చటఁబనికొనవచ్చును? మీదిమికిరాలి పరధమె-
ద్విథాదివిచారమోకర్మమునకంగమైనదియె- అదియునుజ్ఞానముప
మగుటనిందుఁజెప్పఁబడినదిగాని అవిసాక్షాత్తుగా నీ వాగ్ధానమునకుఁ
జేరినదిగాదు- కాఁబట్టి శాస్త్రముననేఁడ్రధానమోదానికిఁ గావలసిన
దాని నే కడదినదానిఁగాఁ జెప్పవలయును-

౨ అశను- దానికిఁ గావలసినదిశ్శాస్త్రానమె-కమఁక తోఁజేరిన
జ్ఞానమువలన మోక్షముఁబుగుననొక్కచెప్పమన్నది-(బృ' ౬ '11౨)
బ్రహ్మణాపవిత్రమనీ నుజ్జేన వానేనతపసానాశకేన (యద్వి చేత
నను ఈవిధేతనును భోజనముచేయఁ పొపుటయనెమ తఁస్సుచేతనును
చాహ్మణులుతెలియఁగోరుచున్న)అని శ్రుతి-సూత్రకారుఁడును శ
ర్వాపేక్షాచయజ్ఞాదిశ్రుతేరశ్వవత్ (311౪,౨౬)నిచెప్పఁగలడు-
(గుట్టమునడచుటకుపాఠనమైనను దానికిపరికరమును అరఁగా జేను మొ
దలగుదానిని కట్టుటయెట్లు అగర్భకిమో, అప్లు,యజ్ఞేన దానేఅ
నెడిశ్రుతినిబట్టి అన్నికర్మములయ పేక్షయునుకలదు-అనియాసూత్రము
నకర్కము-)ఇట్లు అపేక్షితమైనకర్మము తెలియఁబడనిచో దేనితోఁ
జేప్పవలయునో దేనితోఁగూడవో యది తెలియదు- కాఁబట్టి కర్మ
జ్ఞానిమె కడదినది-

౩ ఇనియక్తముకాదు-ఎందువలననఁపేని- విశేషములకన్నిటికినివి
రోధయై జ్ఞానహిత)స్వరూపమైన బ్రహ్మముయొక్క జ్ఞానమవ
లననే యవిద్యనివర్తింపదును- అవిద్యనివర్తించుటయే మోక్షము- ఎ

[౧౦]

ఆంధ్ర శ్రీ భాష్యము

(౧౧౧౧౧)

ణావిశేషంబు ఆశ్రమశేషములు కార్యములు కారణములు అంగక
లాపము మొదలగుననేకవిషయములకు సాన్తమౌళికము భౌజ్ఞా
నమున్నయు నివృత్తించుటయనెడి యజ్ఞానవివృత్తికి ఎట్లు సాధనము
గున?

౪ శ్రుతులుగూడ కర్మములు అనిశ్చయములుగాన మోక్షవిరోధి
లనియు జ్ఞానమే మోక్షమునకు సాధనమనియు బోధించునని-

(బృ॥౫॥౮॥౧౦॥) న్నపదేవాన్మోక్షాద్భవంతి (విషయైక్య ఆశ్చ
నూ అంతముకలదియెంచుననిది)

(భా ౮॥౧౧౧౧॥) గద్యైశ్చ కర్మచిత్తోక్త్యా తేషవ పేవా
నూత్రిపుణ్యచిత్తోక్త్యా శే (ఈలాకమునందు కర్మచేతనంపాదిలగు
డికలోకమువల్లుతుయింపుచున్నవో, ఇత్యేష లాకమున బ్రహ్మము
చేతనంపాదిలగుటచేత లోకమును నిర్మించుచున్నది-)

(తై॥౨॥౧౧౧౧॥) బ్రహ్మపితామహే (బ్రహ్మమునెట్లు
వాడు గొప్పదియగుచున్నాడని నొకచుచున్నది-)

నలనశ్చబ్రహ్మచేతనకరంబు (అర్థము- విద్యమునపాంశు
తైత్తిరియొక్కదానిని తెలిసికొన్నది)

(శ్లో॥౩॥౮॥) తమేవచిత్తాన్వైశ్చ స్యాత్మేవ (బ్రహ్మము
నతేనెనికొనియె శ్చైత్యపును అంతకీములచున్నది-)

ఇహ మొదలగు శ్రుతులకలవు-

౫ జ్ఞానమునకు కావలసినదిని చెప్పినకర్మము విస్తరింపదుగా
బ్రహ్మయు శ్రుతులనుబట్టియు అంగకారమునకు శాస్త్రమున కలుగు
జ్ఞేయిటచే జ్ఞానమునందు కోరికలట్లుటకువలె వచ్చును- ఫలములు
గుటకు పనికిరాదు- (ఫలమనగా మోక్షముననియు నిజానవిషయముగూడ
వ్యాఖ్యానము చేయబడెను) వివిధవిధ (తెలియ గోరుచున్నాడు) అని
దాశ్రుతి-

౬ వివిధయనుగా జ్ఞానమున (గోరిక పుష్ప పక్షి జ్ఞానము పుష్ప
టకు శివుము మొలగుననియె యంతరంగోపాయములని శ్రుతియెచ
ప్పుచున్నది-

౭- (బృ॥౧॥౮॥౧౩॥) శాస్త్రో నాన్త ఉచరణస్తి తేషస్సహ హతౌ

భూత్వాన్యైవన్యైవాత్మానంపశ్యేత్ (శమమునఁగాచక్షుస్సు మొదలగు నిందియములచృష్టాగములుడుగుటకలవాడును, శమమునఁగా అంతకగణవ్యాపావలుడుగుటకలవాడును, శలన్యసించినవాడును, వేడిచలి మొలగువానిని సహించువాడును, సమాధియనఁగా ద్విత్వైకాగ్నిముకువాడనై తయందు ఆత్మనుచూచునది) అని శుచి-

౮ కాబట్టి ఇట్లు ఆనేనన్యమయందు ఫలపుకోరికలేక యాచరింపఁబడిన కమలములచేత పాపముసూయనవానికి జ్ఞానమునఁగోరిక పుట్టెనా, —

(౧౧౧౧౧౧) నదేవసోవేష్టః శుభ్రః సదేవేవద్వియమ్ (సుభ్రవః పుష్కలః భాస్వమి బర్హిష్మయ రేణవది లేనదియై యుండునట్లుగా బ్రహ్మమే ఆయును-)

(౧౧౧౧౧౧) సర్వజ్ఞానమనంత్రహృద్ (మిథ్యాసూతము కాదియును మిథ్యాసూతము పుష్కలమొనదియు బ్రహ్మము)

(శ్లోక ౧౧౧) సర్వశంఖోద్రియంత్రామ్ (అవయవములు లేనయు కలనదియు సర్వజ్ఞానదియు బ్రహ్మము-)

(యాగ్న్య ౧౧౧) అయివైర్బ్రహ్మ (ఈయొక్క సుబ్రహ్మము)

(౧౧౧౧౧౧) క్షుంభ (ఆబ్రహ్మమెనీవుకనుమన్నావు-) ఈ మొదలగువాక్యములచేత గోపితృపుత్రునిది-

౯- ఈవాక్యోక్తజ్ఞానమునకు అనగా వాక్యములయథామను దెలిసకొనుటకు ఎరికివచ్చునది ౩ వాంఛను సునంబును నిదిధ్యాన నలబును- ౩ వాంఛనఁగా వే వాంఛవాక్యములు ఆత్మయొక్కటియొక్క నెడి విశ్వజ్ఞానమును లేలియఁజేయునదియని తత్త్వమునెఱిగి యాచార్యునివిలస న్నాయములతో గూడిన యథామనుగ హించుట. ఇట్లు ఆచార్యునిచే నుపదేశింప బడినయథామను, ఇదియుక్తవేత్తయొక్కతతోఁగూడఁపాపించికొనుట చుననము- దీనికి నిరోధయగు న నాభద్రచానము సోగొట్టుటకై ఈయథామనే ఎల్లప్పుడును లలచుపండుట నిదిధ్యానము-

౧౦- శ్రీవశామలచే భేద వాగనలన్నియుఁబోయినవానికి వాక్యార్థ జ్ఞానము అవిద్యనుపోఁగొట్టునుగాన ఇట్టి శ్రీవశామలనకు అవశ్యము గాఁగవలసినదియె కడవినదని చెప్పఁబయును-

౧౧- అవినిత్యా నిత్యవస్తువివేకింబును, శమదమాదిపాదన గంపన్తియును, ఇహమగ్రఫలభోగవిరాగంబును, ముమక్షుత్వంబున నెడిసాధనచతుష్టయము(నాలుగు సాధనములు)

(బ్రహ్మము నిత్యమనియు మిగిలినది అనిత్యమనియు తెలిసికొనుట నిత్యానిత్యవస్తువివేకము- శమము, దమము, ఉపరతి, కీర్తి, సహధానము, శ్రద్ధ అనునాటునుకలుగుట శమదమాదిపాదనగంపన్తి- శమచునఁగా మనస్సులొకఁవ్యాపారములులేదైయుండుట- దమచునఁగా ఇంద్రియములన్నియు వ్యాపారములులేనైయుండుట- ఉపరతియనఁగా సంవ్యాసము- తీర్థక్షయనఁగా శీతోష్ణదిద్వంద్వములకు ఆనఁగా చలివేడి మొదలగువానిని సహించుట- సహధానము నఁగానిద్ర, అలగ్యమతనఁగాబద్ధకము, ప్రహాదముఅనఁగాపోకపాటు, ఇహలోక మనస్సు నిలకడ నుండుట- శ్రద్ధయనఁగాగురువునెప్పీ నరానియందును నెదాంతవ్యతీయందును నమ్మకము- ఇహమగ్రఫలభోగవిరాగమనఁగా ఈలోకములోని యైశ్వర్యాది ఫలములయందును పరలోకములలోని స్వర్గాదిఫలములయందును కోరిక లేకపోవుట- ముముక్షుత్వమనఁగా మోక్షమునుగోరువాఁడగుట-)

౧౨ ఈసాధనవస్తువ్యయములేక బ్రహ్మజ్ఞానపుట్టకపోవుటను జన్మన్మరణభావమునుబట్టి ఇదియె కడవినదని తెలియఁబడుచున్నది-

౧౩- సరితార్థము- బ్రహ్మస్వరూపమును ఆచ్ఛాదించెడియవిద్యమూలముగాఁగలదై అపారమాధికమైన(అనన్యమైన)భేదజ్ఞానమే బంధమునకుమూలము- బంధంబును అపారమాధికమే- అది అపారమాధికమగుటనె జ్ఞానముచేతనే సమూలముగా నివర్తింతును- నివర్తింపఁజేసెడిజ్ఞానము తత్త్వమని మొదలగు వాక్యములవలనఁగలుగునది-ఈవాక్యజన్యజ్ఞానముపుట్టుటకుఁగాని దానికార్యము గలుగుటకుఁగాని కర్మఫలములయొనఁబరచుటయులేదు- జ్ఞానమునంగోరిక పుట్టుటయందె యుపయోగము- ఆకోరిక పాపమూలములకు రక్షక

మప్పులనుపోగొట్టుట చేస్తత్త్వమువృద్ధిబొంపఁగాఁగలుగును-ఈయవ
యోగమునుద్దేశించియె బ్రాహ్మణా వివిదిపత్తి అని చెప్పఁబడినది-
కాఁబట్టి కమఁజ్ఞానమువలనఁగలపమగాన చెప్పఁబడిన సాధనచతు
ష్టయమే కడఁగినది చెప్పవలసినది-

ఋషుసిద్ధాంతము-

౧- ఆదిద్యానివృత్తియె మోక్షచునియు అది బ్రాహ్మజ్ఞానమువలనఁ
గలుగుననియు (జెప్పినదానిని ఒప్పుకొనెదము- అవిద్యనివర్తింపుటకు
వేదాంతవాక్యములలో విధింపనఁ దగినవిఁబడిన జ్ఞానమువలన దోషము
శీలంపరచుకొనియున్నది-

౨- ఆదివాక్యమువలనఁగలిగినదానియథాజ్ఞానమా, లేకఆయు
పనిపదధాము తెలిసినపెఁగలిగెడియుపాసనాదూప మైనజ్ఞానమా-

౩ వాక్యములవలనఁగలిగినజ్ఞానముకాదు- అది నిశింప నక్కఱలే
కుండ వాక్యమువలననే సిద్ధించును- అంతమాత్రముచేత అవిద్యనివ
ర్తింపుటకనఁబడకయునున్నది-

౪ భేదవాసనపోకయొండఁగా భావ్యము (తత్త్వమసి మొదలగు
నది) అవిద్యనుపోగొట్టెడి జ్ఞానముపుట్టింపదు, పుట్టినను శీఘ్ర
ముగానందఱకును భేదజ్ఞానముపోకపోవుటదోషముగాను, చంద్రు
డొక్కఁడని తెలిసినను ఇగ్గఱుచంద్రుల నెడిభ్రాంతినివర్తింపనియట్లే,
నివర్తింపకపోయినను వేరు తెలియుండుట చేత బంధమునుగలుగఁజేయ
దు, అనియందురు-

౫ అట్లు అనఁగూడదు- సామగ్రి (కారణకలాపము) ఉండఁగా
జ్ఞానముపుట్టకపోవుట సందర్శింపదు- వివరీతవాసనయనఁగా విరుద్ధ
భేదవాసనయున్నను, పెద్దలుచెప్పట, లింగము అనఁగా హేతువు,
మొదలగువానివలనబాధకజ్ఞానముపుట్టుట కనఁబడుచున్నది-

౬ వాక్యార్థజ్ఞానమున్నను అనాదివాసనామాత్రముచేత భేద
జ్ఞానము అనువర్తింపుచున్న (వెంటాడింపుచున్నది) దని నీవు
చెప్పకక్యముకాదు- భేదజ్ఞానమునకు సామగ్రి (కారణము)యైనవా
సనగూడ మిథ్యాకూపముగాన జ్ఞానముపుట్టినతోడనే నివర్తింబియుం
డును- జ్ఞానముపుట్టినపెనిగూడ మిథ్యాకూపమైనయదినివర్తింప

[౧౪]

అంధత్వ భాష్యము

(౧॥౧॥౧)

దేనిమతినివతింపజేయునది తమగానవచ్చుటకిని ఈవాగ్దానకు నిష్పత్తికలుగదు-

౭ వాగ్దానవలన(గలిగెడి భేదజ్ఞానము వేరుతెగినదెయుండినను అనువతింపుచున్నదనుట తెలియనివాడుచెప్పవలసినది- ఇన్నటుచంద్రులు అనెడిజ్ఞానమున బాధశజ్ఞానమున్నను ఆభ్రాంతికి హేతువై గత్సమైన తిమిరము(నేత్రోగ్విశేషము) మొదలగుదోషము జ్ఞానముచేత బాధంబుబడిపోవుటను నకింపకుండుటచే భ్రాంతినివర్తింపక పోవుటయవీరుద్ధము- ఆభ్రాంతి గొప్పప్రమాణముచే (ఒకరొకరిని ద్రుండుట నెడిజ్ఞానముచేత) బాధింపబడుటను దానివలన(గలిగెడి భయము మొదలగునదిమాత్రము) నివర్తించును-

౮ ఇంతయెకాక భేదవాగ్దానోన్మత్తానముకలుగుటనుబిచ్చుకొనునాకి ఎప్పుడును జ్ఞానముపుట్టుటయె కుదురదు- భేదవాగ్దాన అవాదికాలమునుండి సంపాదించబడినదియగుటను ఆవిరిమితముగాన దానినిపోగొట్టెడిభావనస్వల్పముగాన దీనివలన నదిపోవుటసంభవించదుగదా-

౯ కాబట్టి వాక్యార్థబుద్ధియనుకాక మతియొక్క ట్లియ భ్రాంతిము దివాగ్దానమొదలగుశబ్దముచే జెప్పబడెడిజ్ఞానమే దివ్యమనకృతముచేత విధింపబడినది.

ఇందుకుతు -

(బృ॥౨॥౨౧॥) జ్ఞానప్రకాశంకుర్వీత- (తెలిసికొని భ్రాంతిమును చేయునది-)

(భా॥౨॥ ౨౨॥=॥) అనునెద్యవిజ్ఞానాతి (తెలిసికొనిభ్రాంతిముచేయుచున్నాడు)

ఓమిత్యే వాక్యా సంధ్యాయథ- (ఓమిత్యయె అత్యనుభవముచేయుడు-)

(కల॥౩॥౧౨॥) నిచాయ్యగనగ్భ్యుముఖాత్ముద్యతే- (ఆభ్రాంతిమునుబాది స్పృశ్యమును మునుండిపడెను-)

(బృ॥౩॥౪॥౧౨॥) అన్యనమేవలోకము పాసితి- (అన్యనేపాంక్షగిరివానిగానుపాసిండునది.)

(౧౧౬౧౧)

లఘుసిద్ధాంతము

[౧౫]

(బృ॥౪॥౫॥౫) ఆత్మావాఅరేద)ష్టవ్య శోతవ్యోమస్తవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యః(ఓసీ!ఆత్మయోచూడఁబడఁదగినవాఁడు- వేదాంతములచేఁ దెలిసికొనఁదగినవాఁడు- విచారింపఁదగినవాఁడు- ధ్యానముచేయఁదగినవాఁడు-)

(ఛా॥౧౦॥౭॥౧) సోఽన్వేష్టవ్యస్సవిజిజ్ఞాసితవ్యః (ఆరఁడె వె చుకఁదగినవాఁడు- విచారింపఁదగినవాఁడు-)

ఈమొదలగునవి-

౧౦ ఇచ్చట నిదిధ్యాసితవ్యః అనునానితో సమానార్థకమగుట వలన, అనువిద్యపిజానాతి, విజ్ఞాయప్రజ్ఞాఁకుర్వీత, ఇత్యాదులచే, వాక్యార్థజ్ఞానమును అనువిద్య పిజ్ఞాయఅనిఅనువదించి(ఎత్తికొని)ప్రజ్ఞాం కుర్వీత పిజానాతి అని ధ్యానమువిధింపఁబడుచున్నది- శోతవ్యఃఅనునది కూడ ననువాదమే(ఎత్తికొనుటయె)-వేదముఅర్థమే ప్రధానముగాఁ గలదిగాన వేదముచదివికొనినపురుషుఁడు ప్రియోజనముగల యర్థమును తెలియఁజేయుటకనఁబడుటను దానిఁ(అర్థమును)నిర్ణయించి కొన్నట్లుకు స్వయముగానే ప్రవర్తించుచున్నాఁడు(గానక)పఠముపూర్తి ప్తమే అనఁగా సిద్ధమైనదె-మననవలె నాశ, ంణము దృఢపడుటలే కాన మస్తవ్యః అనునదియు ననువాదమే- కాఁబట్టి ధ్యానమేధింపఁ బడుచున్నది- సూత్రకారుఁడును ఆవృత్తిగకృదుపడేశాత్(౪౧౧౧౧) ౧౨ చెప్పఁగలఁడు- (ఆవృత్తికలదియె వేదనము- అట్లు శ్రుతియుపదేశించుటవలన అనిసూత్రార్థము)

౧౧ మోక్షసాధనముగావిధింపఁబడిన జ్ఞానము ఉపాసనమని తెలియఁబడుచున్నది- ఎందువల్లనె-కేని, — ఏక ఉపానాతమఘాతువును చూర్చిచూర్చి ఉపక్రమోపసంహారములు కనఁబడుచున్నవి.

(ఛా॥౩॥౧౦౮॥౧౧) మనోబ్రహ్మశ్చూపాసిత (మనసునుబ్రహ్మ పనియుపాసించునది) అనియుపక్రమించి (ఆసంధింప),

(ఛా॥౩॥౧౦౮॥౩) భౌతదత్తపతిదత్తాద్వయశసాబ్రహ్మసంసేనయపదంకేద (ఎన్నఁడిట్లు తెలిసికొనునోఅనఁగా ఉపాసనముచేయునోవాఁడుకన్తిచేతనును. అనఁగాఁపరిత్యజు (గొప్పదిగవు)ప్రసన్ను చేసెనును. యదస్మిచేతనును అనఁగానోలశ్చరప్రసన్ను చేతనును, ప్రకా

శింశుచున్నాడు- బ్రహ్మవర్చసముచేతను వెలుంగుచున్నాడు- బ్రహ్మ వర్చసమనఁగా సదాచారమును (మంచినడతయు) వేదాధ్యయనంబు నుకలిగియుండుట) అనియు పసంహరింపఁబడిన (సమాప్తి చేయఁబడిన)

(బృ||౩||౪||౭) నసవేదాత్మతోన్న హేమః (వాఁడు అనఁగా జీవుని నుపాసించువాఁడు భగవంతుని నుపాసించువాఁడు కాఁడు- వీఁడు అనఁగా జీవుఁడు అసంపూర్ణుఁడుగదా) అని మొదలు వెట్టి,

(బృ||౩||౪||౭) ఆత్మే త్యేవోపాసిత (ఆత్మయనియె అనఁగాగమ స్తవదాఢ్యములకును ఆత్మయనియె ఉపాసించునది) అనియు పసంహరింపఁబడినది-

(ఛా||౪||౧||౪) యస్తద్వేదయశ్చ వేదసమయైతదుక్తః (ఎవ్వఁడు ఆ బ్రహ్మమును ఉపాసించుచున్నాఁడో, అతఁడును ఇదియును నాచేతఁజెప్పఁబడినది) అనియు పత్రమింది,

(ఛా||౪||౨||౨) అనుమ ఏతాంభగవోదేవతాంశాధియాండేవతాముపాస్య (ఓభగవంతుఁడా ఏదేవతను ఉపాసించుచున్నావో దీనిని నాకు ఉపదేశించుము-) అని స్తుతపసంహరింపఁబడినది-

౧౨ ఛాన్దనమనునది మంత్రయోగవలె ఎడతెటపలేని స్మృతిగంతానము అనఁగా తలంపులవరుసయె-

(ఛా||౭||౨౬||౨) ధ్రువాస్మృతిః- స్మృతిలక్ష్మే సర్వగ్రంథీనాం విప్రమోక్షః (అవిచ్ఛిన్నమైన తలంపుకలుగును- ఆతలంపుకలిగినతోడ నె అన్నిముడులును వీఁడును అనఁగా అజ్ఞానము రాగము మొదలగునవి పోవును) అని అవిచ్ఛిన్నమైన స్మృతిమోక్షసాధనమగుటచెప్పఁబడినది-

౧౩ ఆతలంపు ప్రశ్నోక్తముతో సమానమైనయా కారముగలది- ఇందు శ్రుతి-

(ముక్తా||౨||౨||౨) భిక్షతే హృదయగ్రంథిభిద్వస్తే సర్వసంశయాః (క్షీయస్తే చాస్యకర్మాణి తస్మాద్భిష్టే పరావరే- (పరావరఁడగు అనఁగా మనకంటె పరములైనవి అనఁగా గొప్పవియన్నియు ఆతనికి ఆవరములు అనఁగా తక్కువయైనవిగాఁగలవాఁడగు వాభగవంతుఁడు సర్వసంశయఁగా, హృదయమునకు ముడిపఁబడిన అజ్ఞానము బద్ధులగు

చున్నది- అన్నిసంశయములును తెగిపోవుచున్నవి- వీరికర్మములుక్షయింపుచున్నవి-)

౧౪ కాఁగా ఆత్మావాఅరేక్ష్యవ్యక్తి(బృ॥౪॥౪౧౫)అనుదాని చేత నిదిధ్యానమునకు ఆనఁగా ధ్యానమునకు దర్శన సమానాకార త్వము విధింపఁబడుచున్నది- ఛావనయనఁగా వాసనయతిశయించె నేని తలంపుగూడ ప్రత్యక్షముతో సమానమైన యాకారముకలదియగును-

౧౫ ఇదియంతయును వాక్యకారునిచే విస్తరింపఁజేయఁబడినది.

వా॥ వేదనముపాసనంస్యాత్తద్విభయే శ్రవణాత్ (అన్నియువ నిశత్తులయందును విధింపఁబడినవేదనము ఉపాసనమె-ఆవిషయమున శ్రుతియుండుటవలన) అనికెప్పుఁబడినది-

వా॥ సక్యత్ప్రీత్యయంతుర్యాచ్యుర్దాధాగ్యకృతత్వా స్మియా జాదివత్ (జ్ఞానమును ఒక్క-పర్యాయమె ఆచరించునది- స్మియాజాదులవలె యొక్క-పర్యాయమె ఆచరించినతోడనే విధివాక్యార్థము సిద్ధమగును) అనిపూర్వపక్షముచేసి-

వా॥ సిద్ధంతూపాసనశబ్దా (ఉపాసనమునుశబ్దమువలన జ్ఞానమును ఆవృత్తిచేయవలసినదనియొక్కసిద్ధమగుచున్నది-) అని పలుమాలుఆవృత్తిచేయఁబడినవేదనమె మోక్షసాధనమనినిర్ణయింపఁబడినది-

వా॥ ఉపాసనంస్యాత్తద్ వానుస్మృతిదేశనాన్నిర్వచనాచ్చ (ఉపాసనమె ధ్రువానుస్మృతియగును- అట్లు లోకమునఁగనఁబడుటవల్లనును శ్రుతిలోఁజెప్పఁబడియుండుటవలనును) అని ఉపాసనరూపమైనదియు పలుమాలు ఆవృత్తిచేయఁబడినదియునగువేదనమెధ్రువానుస్మృతియగుటచెప్పఁబడినది- ఈస్మృతిదేశనరూపముగాఁజెప్పఁబడినదిగదా- దేశనరూపత్వమనఁగా ప్రత్యక్షత్వమును బొందుట-

౧౬ ఇట్లు ప్రత్యక్షత్వమునుబొందినదియును మోక్షసాధనమైనదీ యునగు స్మృతికెశ్రుతియొక్కవిశేషమును జెప్పుచున్నది-

(కఠ॥౨॥౨౩)నాయమాత్మాప్రవచనేన లభ్యోనమేధయానఘహునాశ్రుతేన! యమే వైషవ్యణురే తేనోభ్యస్తవైష ఆత్మావి

వృణుతేతనూగ్ స్వామ్ (ఈయాత్మమననముచేతఁగాని ; దిధ్యాసనముచేతఁగాని విపరముశ్రీ)వణముచేతఁగాని పొందఁబడఁదగినవాఁడు కాఁడు- ఈతఁడు (పరమాత్మ)ఎవ్వనివరింపుచున్నాఁడో వానిచేతఁబొందఁబడఁదగినవాఁడు- వానికి ఈపరమాత్మ తనస్వరూపమునుపివరింపుచున్నాఁడు)అని-

౧౭ దీనిచేతహృశ్రీవణముననిదిధ్యాసనములు పరమాత్మపాపిసాధనములు కాకపోవుటనుచెప్పి, ఈయాత్మఎవ్వని వరింపుచున్నాఁడో వానిచేతనే పొందఁబడఁదగినవాఁడు అని చెప్పఁబడినది- మిక్కిలి ఇష్టుఁడైనవాఁడెక్కడా వరింపఁబడుచున్నాఁడు- ఎవ్వనికిఈతఁడు (పరమాత్మ)నిరతశయపి)య్యుఁడు అనఁగా ఇతఁగొప్పయిష్టమైనదిలేదనఁదగినంతయిష్టుఁడు అగునోవాఁడె ఈతనికి(పరమాత్మకు)మిక్కిలి లియిష్టుఁడగుచున్నాఁడు-

౧౮ ఈమిక్కిలియిష్టుఁడైనవాఁడు తననుఎట్లు పొందునో అట్లు, భగవంతుఁడెన్నయుముగాఁబ్రయత్నముచేయునని భగవంతునిచేతనేచెప్పఁబడినది-

(భ॥౧౧౧౧౧౦)తేహం యోక్తానాం భజంత్రీపీఠపూర్వకమ్ | దదామి బుద్ధియోగంతంయోనమాముషయాన్తి తే(ఎల్లప్పుడునుప్రయత్నముచేయుచున్నవారును పీఠపూర్వకముగా భజింపుచున్నవారునయినవారికి, దేనిచేతవారును బొందుదురో, అట్టిజ్ఞానముయొక్క లాభమును ఇచ్చెదను-)

(భ॥గీ॥౭౧౧౭)ప్రియోహిజ్ఞానినోఽత్యర్థమహానచషనుప్రియః-(నేనుజ్ఞానవంతునికిమిక్కిలియిష్టుఁడనుగదా- వాఁడు నానియిష్టుఁడేకదా-)

౧౯ కాఁబట్టిప్రత్యక్షరూపమైన స్మృతి(తలంపు)తలంపఁబడఁదగినమిక్కిలియిష్టమగుటనుతానును మిక్కిలియిష్టమైనది యెవ్వనికగునో, వాఁడె పరమాత్మచేత వరింపఁబడఁదగినవాఁడగుచున్నాఁడుగాన, వానిచేతనే పరమాత్మ పొందఁబడఁదగినవాఁడు, అనిచెప్పఁబడినదియగుచున్నది-

ఇట్టి భక్తి భువానుస్మృతయో (ఎడతెగనిత-ంపె)ధక్తిశబ్దముచే

తఁజెప్పఁబడుచున్నది- భక్తిశబ్దముఁడపాశనమునకుపర్యాయమేకదా-
కాఁబట్టియె శ్రుతులును స్మృతులును ఇట్లు చెప్పచున్నవి-

(శ్లో॥౩॥౮) తమేవవిధిత్వాఽతి మృత్యుమేతి (ఆతనినుపాసించి
యెమృత్యువునఁజెరిగింపుచున్నాఁడు-)

(పురు॥౧౬) తమేవవిధ్యానమృతభవాభవతి | నాన్యఃపథా ఆయ
నాయవిద్యతే- (ఆతనిని ఇట్లు ఁపాసించువాఁడు మోక్షమునఁపొం
దినవాఁడు అగుచున్నాఁడు- పొందుటకు మఱియొక్క-మాగఁములేదు)

(భ॥గీ॥౧౧॥౫౩॥౫౪) నాహంవేదైర్మతపసానదాసేననకేజ్యయా |
శక్యపవంవిధోద్రష్టుంజ్యష్టవానసమాంయథా॥ భక్త్యాత్వనన్యయా
శక్య అహమేవంవిధోజ్ఞాన | జ్ఞాతుంద్రష్టుంచతశ్చైస్సనప్రవేష్టుం
చపరంతప॥ (నేను, వేదములచేత, నీవునన్ను ఎట్లు చూచితివో ఇట్టివిధ
ముకలవాఁడనుగాఁ జూడశక్యండునుకాను- తపస్సుచేతనునుకాను-దాన
ములనఁగా ఈవిచేతనునుకాను-యజ్ఞముచేతనునుకాను-ఇతరులనుగుటిగ
చినదిగానిభక్తిచేతనుమాత్రముయథార్థముగాఁదెలిసికొనుటకునుచూ
శక్తునుప్రవేశించుటకును శక్యండునుకాను- ఓశత్రువులనుతపింపఁ
సేడియజ్ఞానుఁడా! నేనిట్టివాఁడను)

భగ॥౮॥౨౨) పురుషస్సపరిపాథభక్త్యాభ్యక్త్యాత్వనన్యయా॥
(ఓకుంతీపూత్రుడా! ఆపరమపురుషుఁడు ఇతరులనుగుటిగచినదిగాని
భక్తిచేతనఁపొందఁదగినవాఁడు-)

౨౧ ఇట్టి యవిద్విన్నగస్థితికి కారణములుయజ్ఞాదీకర్తవముల
ని, యజ్ఞాది శ్రుతేశ్వరత్వత్ (౩॥౮॥౨౬) అనుసూత్రముచేఁజెప్పఁబ
డఁగలదు-

౨౨ విదిదిషన్తి అనుశ్రుతిలో యజ్ఞాదలు విదిదిషపుట్టుటకుఁజిని
యొగపఱుపఁబడినను, ధ్యానరూపంబును ప్రతిపినమును ఆచరింపఁబ
డుచున్నదియును అభ్యాసముచేయుటవలసినయతిశయముకలదియును
నుగణమునఁబడునదియును (పు)చున్నదియునగునావేదనమే బ్రహ్మము
నుపొందుటకుపాథముగాన అదిపుట్టుటకుఆశ్రమకర్మములన్నియు
)ను బ్రతికియును అచరింపఁబడవలసినవే- సూక్రకారుఁ

(౪౧౧౧౧౧) అప్రయోగశతతా పిహిద్భవమ్ (మరణమువలనను ఉపాసనము అనువర్తింపవలసినదే- దానిలోననఁగా ఉపాసనమంగంభించినదిమొదలు మరణమువలనను మధ్యనుండెడికాలములో నుపాసనముకనఁబడుచున్నదికదా), (౪౧౧౧౧౨) అగ్నిహూత్రాదితుతీతాగ్రాధ్యాయోవతద్ధర్మనాత్ (అగ్నిహూత్రము మొదలయినదిఉపాసనము పుట్టుటయ నేడికార్యముకొలకె) అట్లు శ్రుతిలోఁగనఁబడుటవలన, (౩౪౩౩౩౩) సహకారిత్వేనఁ (ఉపాసనమునకు సహకారులగుటచేత భక్తునిచేఁగూడ అనుష్ఠింపవలసినవె) ఇత్యాదులయందుఁ జెప్పఁగలదు-

౨౩ వాక్యకారుఁడును ధృవానుస్మృతికి వివేకాదులచేత నెపుట్టుటను చెప్పుచున్నాఁడు-

వా॥ తల్లభిర్వివేకవిమోక్షాభ్యా సక్తియాకల్యాణానవసాదానన్ధర్మభ్యగ్నంభవాన్నిర్వచనాచ్చ- (౧వివేకము, ౨విమోక్షము, ౩ఆభ్యాసము, ౪సక్తియ, ౫కల్యాణము, ౬ఆనవసాదము, ౭అనుధర్మము అనేదివానివలన ఆయుపాసనలభించుటకలుగును- ఉపవర్తి వల్లనును శ్రుతియుండుటవల నును)

వివేకాదులస్వరూపమన్యాయుడఁజెప్పుచున్నాఁడు-

వా॥ జాత్యాశ్రయనిమిత్తాదుష్టాదన్నాత్యాశ్రయశుద్ధిర్వివేకః (జాతిమత్తములు ఉల్లిమొదలగునవి- ఆశ్రయదుష్టములుచందాలాన్నముమొదలగునవి- నిమిత్తదుష్టములుఎంగిలియన్నముమొదలగునవి- ఇట్టిదికానియన్నమున శరీరమునుపరిశుద్ధముచేసికొనుటవివేకము)

ఇచ్చటనిర్వచనము (శ్రుతి)- ఛా॥ ౭॥ ౨౬॥ ౨) ఆహారశుద్ధా సత్త్వి శుద్ధిః- సత్త్విశుద్ధా ధృవానుస్మృతిః- (ఆహారశుద్ధి కలిగినచో నస్తోమరణశుద్ధి కలుగును- అస్తోమరణశుద్ధి కలిగినచో నవిచ్ఛిన్నస్మృతి అనఁగా సుపాసనముకలుగును) అని.

వా॥ విమోక్షాకామానభివృద్ధిః (కామముఅనఁగారాగము అనఁగాగోరిక-దానియొక్క అభివృద్ధియు లేకపోవుటవిమోక్షము-అభివృద్ధిగమనఁగా విషయములననుభవించికాని నిలువ లేకపోవుట.)

(ఛా॥ ౩॥ ౧౪॥ ౧౧) శాస్త్రఉపాసీత (శాస్త్రకలవాడై అనఁగా రాగద్వేషాదులేనివాడై యుపాసనముచేయువలయును అనినిర్వచ

ప్రకటనము

ఫెలో ఆఫ్ ది యూనివర్సిటీ, రాయబహదర్, ఆసు బిరుదములు గలిగిన వారా జక్రీవల్లారి కన్నాధరాపురములు గారిచే ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి శ్రీమంత్రి చౌకర బగవాండ్ల విరచితంబగు బ్రహ్మసూత్రభాష్యము తెనుగు చేయబడి దానిలోని ప్రతి పాదముముద్రింపించబడినది.

దానిని హానరెబిల్ ట్రైరాజాగోడేవారాయణగజపతిరాయనిం గారు చిత్తగించి శ్రీ గవద్రామానుజాచార్యవిరచితంబగు శ్రీభాష్యమును గూడ తెనుగు గారచియించవలయునని నెలవిచ్చి సడన ఈయాంధ్ర శ్రీభాష్యము రచిం పనారంభింపబడినది.

ఇది జిజ్ఞాసువులందఱకును శ్రీ శ్రీరాజాగారి నెలవిచ్చిన కారమే ను ద్రింపించుచున్నది.

ఇది నెలగి ఆరవేటలుగల్గిన డిసెంబరు ౧౯౧౭ లో ప్రకటింపబడును.

దీనివందా.

మహాసములమహాశ్వేతి

౧-౬-౦

గణపవర్మరమునకు

౨-౧౬-౦

విశాఖపట్టణము

ఆంధ్రముద్రాశాల

శ్రీ పరమస్వకీర్తినివాసజగన్నాథస్వామి

అయ్యవారలుగారు

10796'

